

Visie Recreatie en Toerisme Gemeente Boarnsterhim

*Het hart van het
Friese Merengebied*

Concept: 8 Augustus 2012

Definitief: 30 oktober 2012

Vastgesteld:

Voorwoord

De toeristisch recreatieve sector is belangrijk voor een watersport georiënteerde gemeente als Boarnsterhim. Een sterke toeristisch recreatieve sector draagt bij aan de lokale economie en het welzijn van de eigen inwoners. Ook zij kunnen van de voorzieningen gebruik maken. Boarnsterhim heeft zoveel meer te bieden dan enkel waterport. Ook landrecreatie en de kernen van de gemeente zijn door hun eigenheid de moeite waard om te ontdekken en om steviger op de kaart te zetten.

Boarnsterhim stevent af op een herindeling waarbij het grondgebied wordt verdeeld. Het college van Burgemeester en wethouders vindt het belangrijk dat er een visie ligt waar ondernemers mee vooruit kunnen en waar ook de nieuwe gemeenten mee vooruit kunnen. Een visie waarmee de toeristisch recreatieve sector kansen worden geboden om te ontwikkelen en innoveren, op een verantwoorde manier, met aandacht voor de drie *p*'s van duurzaamheid (*p*people, *p*profit, *p*planet).

De gemeente wil daar – mede door deze visie - een vierde *p* aan toevoegen, de *p* van passie. Passie voor en door de sector, zodat deze kan uitgroeien en kansen op nationaal en zelfs internationaal gebied kan benutten, waarbij de identiteit van het gebied als kracht wordt ingezet.

Randvoorwaarde voor een sterke en toekomstbestendige toeristisch recreatieve sector is een goede basis. De basisvoorzieningen dienen op orde te zijn en te blijven. De gemeente is hier hard mee bezig. Dat is onder meer te zien aan de lopende projecten op de projectenlijst. Gastvrijheid, duurzaamheid, differentiatie en kwaliteit van het aanbod zijn daarnaast belangrijk.

Er zijn veel plannen en daar moeten strategische keuzes in gemaakt worden in verband met beschikbaar geld, tijd en menskracht. De gemeente wil met deze visie gebruik maken van de kennis en innovatiekracht in de sector en ondernemers, organisaties en andere overheden enthousiast maken en ruimte bieden voor ideeën. Om deze ideeën te verwezenlijken zijn ook investeringen nodig door ondernemers en organisaties. Op deze wijze investeren we gezamenlijk in de toekomst.

Deze visie schrijft geen regels voor. Er is een basis gelegd door te kiezen voor ontwikkelijnen. Hierbij is input van de sector als belangrijke bouwsteen in meegenomen. Zodat u zich herkent, uw eigen ideeën tegenkomt, wellicht nieuwe contacten maakt en aan de slag wilt en gaat. In gezamenlijkheid.

Het college van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Boarnsterhim

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Inleiding	3
1.1 Belang visie gemeente, ondernemers en inwoners	3
1.2 Waarvoor dient deze visie?	3
1.3 Aard visie: geen standaardbeleidsstuk	4
1.4 Inspiratieavond, informatieavond en projectenbak	4
1.5 Opbouw visie	4
1.6 Thema's visie	6
1.7 Van thema's naar ontwikkellijnen	7
2. Ontwikkellijnen	8
2.1 Vier ontwikkellijnen	8
2.2 Ontwikkellijn is een stip aan de horizon	9
3. Visie verwezenlijken	18
3.1 Rol gemeente, ondernemers en anderen	18
3.2 Slim kiezen	18
3.3 Organisatie	18
3.4 Praktische vervolgstappen	19
4. Projectenbak	20
Bijlagenboek	

1. Inleiding

1.1 Belang visie gemeente, ondernemers en inwoners

Recreatie en toerisme is belangrijk voor de gemeente Boarnsterhim. De ontwikkeling van toeristische- en recreatiemogelijkheden biedt kansen voor ondernemers en is daarmee een stimulans voor de werkgelegenheid en de economie. Mogelijkheden voor recreatie bevorderen het welzijn van de eigen inwoners en daarmee ook de gezondheid. Ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie en toerisme bieden kansen voor zorgvuldig en meervoudig grondgebruik. Natuur en recreatie kunnen daar waar *mogelijk* als combinatie elkaar versterken en daar waar *nodig* worden gescheiden.

Om deze ontwikkelingsmogelijkheden om te zetten in kansen is deze visie opgesteld. De gemeentelijke herindeling per 1 januari 2014 maakt een visie op dit vlak des te meer gewenst. Recreatie en toerisme overstijgt gemeentegrenzen. Toeristen en recreanten kiezen namelijk voor een bepaald gebied, de Friese Meren. De planperiode van deze visie reikt verder dan de gemeentelijke herindeling, zodat voor de eerste jaren na de herindeling een duidelijke richtinggevende visie aanwezig is voor de regio, de nieuwe gemeenten en de gastvrijheidssector.

1.2 Waarvoor dient de visie?

De gemeente heeft met de visie het volgende doel:

- inspireren, motiveren, stimuleren en uitnodigen van marktpartijen
- ondersteunen van initiatieven en ontwikkelingen
- maken van gefundeerde (beleids)keuzes
- duidelijke visie voor overdracht bij herindeling

De gemeente wil met de visie de sector inspireren en motiveren, door invulling te geven aan de volgende punten:

- de visie bevat kansen voor ontbrekende toeristisch-recreatieve elementen;
- de visie bevat duidelijk richtinggevend beleid, met mogelijkheden voor nieuwe initiatieven;
- de visie stimuleert kwaliteitsverbetering en differentiatie binnen het bestaande aanbod;
- kansen bieden en benutten voor ontbrekende schakels en voorzieningen;
- recreatieve ontwikkelingen worden gekoppeld aan recreatiekernen/ recreatiezoekgebieden en –routes;
- de visie biedt een toetsingskader door voor ontwikkelingen die niet voldoen aan geldende bestemmingsplannen;
- in de visie is duurzaamheid een uitgangspunt.

Visie Recreatie en Toerisme

Boarnsterhim is een echte Friese watersport-gemeente gelegen in het hart van het Friese Merengebied. De afgelopen jaren is er in de gemeente miljoenen geïnvesteerd in de natte en droge infrastructuur, onder meer vanuit het Friese Merenproject.

De gemeente wil met deze visie de sector niet zozeer faciliteren met een actueel beleidskader, maar vooral inspireren en stimuleren tot ontwikkelingen om samen het gebied toeristisch en recreatief nog aantrekkelijker te maken.

1.3 Aard visie: geen standaard beleidsstuk

De onderliggende visie Recreatie en Toerisme is geen standaard beleidsstuk. De visie schetst en verbeeldt de ambitie voor recreatie en toerisme voor de komende vijf jaar door korte teksten, kernwoorden en beelden. De visie gaat uit van vier thema's: landrecreatie, waterrecreatie, recreatiekernen en samenwerking. Voor elk thema is een ontwikkellijn benoemd. Een sfeer, karakter, principe, waar we met dat thema naar toe willen. Dat toekomstbeeld is verwoord en verbeeld in de ontwikkellijnen. Het doel van de ontwikkellijnen is dat door focus een versterking van de toeristische recreatieve aantrekkingskracht tot stand komt.

Door de verwoording en verbeelding van het toekomstbeeld in de ontwikkellijnen als richtinggevend kader, in plaats van "dichtgetimmerde" regels, wordt ruimte gelaten aan creativiteit, ondernemersgeest en ontwikkelkracht. Bouwstenen om de ontwikkellijnen te verwezenlijken zijn lopende en wenselijke projecten. De vaststelling van de visie is het startpunt van het realiseren van de ambities voor het gebied, het hart van de Friese Meren.

1.4 Inspiratieavond, informatieavond en projectenbak

De visie is interactief tot stand gekomen. Op 6 februari 2012 heeft een inspiratie-avond plaatsgevonden waarbij met spelers uit het "veld" de vier thema's zijn besproken. De kernpunten van de avond bleken de kwaliteit van de basisvoorzieningen, gastvrijheid en samenwerking. De "opbrengst van de avond" is als belangrijke bouwsteen voor de visie gebruikt, onder meer bij de doorvertaling van de thema's naar ontwikkellijnen. In bijlage I is de input van de Inspiratieavond opgenomen. De ontwikkellijnen zijn daarna verder ingevuld en er is een inventarisatie gemaakt van lopende en wenselijke projecten in een zogenoemde "projectenbak". Deze projectenbak is een eerste opzet om te komen tot de verwezenlijking van de ontwikkellijnen.

Op 29 mei 2012 heeft een thema-avond met de gemeenteraad plaatsgevonden, waarbij de gemeenteraad de mogelijkheid heeft gehad de ontwikkellijnen verder aan te vullen. In bijlage II in het bijlagenboek zijn de aanvullingen van de gemeenteraad weergegeven.

Tijdens de inspraakperiode is op 19 september 2012 een informatieavond over de concept-visie Recreatie en toerisme georganiseerd. Op deze avond hebben de aanwezigen opmerkingen en aanvullingen gemaakt over de ontwikkellijnen en zijn aanvullingen op de projectenbak gedaan. Deze zijn (zoveel mogelijk) verwerkt in de visie. In bijlage III van het bijlagenboek zijn de opmerkingen en aanvullingen opgenomen.

1.5 Opbouw visie

De visie is opgebouwd vanuit het perspectief van de aanbodspiramide¹. Dit is een manier om de toeristisch recreatieve aantrekkelijkheid te benaderen. De *bovenste* laag in de piramide is de reden waarom mensen naar dit gebied komen. Dit zijn de kernkwaliteiten, zoals de rust, de ruimte, het water, de natuur, het landschap en de kernen.

De *onderste* laag bevat de randvoorwaarden voor het bezoek. Dit zijn de basisinfrastructuur en de voorzieningen, zoals paden, vaarwegen, parkeermogelijkheden en sanitaire voorzieningen. Wanneer deze niet op orde zijn, is dat een reden om niet (terug) te komen of vroegtijdig te vertrekken.

¹ Ontleend aan Toeristisch-recreatieve visie Skarsterlân, eindrapport 4 april 2008, LAgrouP Amsterdam

Boarnsterhim neemt een belangrijke toeristische en recreatieve positie in Fryslân in. Buiten de wadden-eilanden, dus op het vast land, namelijk een tweede plaats met 574.000 overnachtingen en een nummer één positie met 190.000 overnachtingen in jachthavens². Het is zaak deze positie te handhaven, te versterken en uit te bouwen.

Figuur 1: toeristisch recreatieve aanbodspiramide

Aan de vraagzijde bij toeristen, vrijetijds-consumenten en ook recreanten zijn trends en ontwikkelingen gaande. In bijlage IV wordt ingegaan op de veranderende vraag. Kernwoorden hierin zijn vergrijzing, vraag naar kwaliteit, “zap” gedrag van de ene beleving naar de andere, divers gebruik van het landschap en digitalisering. Daarnaast is er sprake van een toenemende mate van (inter) nationale concurrentie. De consument is kritisch en hecht aan authenticiteit, bezinning en onthaasting. Er is meer aandacht voor wellness, gezondheid en zorg en er wordt steeds meer waarde gehecht aan duurzaamheid. De aanbodzijde dient op deze trends en ontwikkelingen in te spelen om de huidige positie te handhaven, te versterken en uit te bouwen.

Veruit de meeste opmerkingen op 6 februari 2012 tijdens de inspiratie-avond waren gericht op de basisinfrastructuur en basisvoorzieningen. Hier ligt een grote rol voor de overheden. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de basisvoorzieningen in de gemeente Boarnsterhim, onder meer vanuit het Fries Merenproject.

Voor een aantal projecten zijn voorbereidingen gaande om uitgevoerd te worden, zoals de afronding van het Waterfront te Grou, de (recreatieve) fietsverbinding tussen Leeuwarden en Warten, de verhoging van de Sylsbrêge te Jirnsum, de sloepenroute tussen Grou en Leeuwarden en het op diepte brengen van de kleine (recreatieve) opvaarten en vaarwegen. Er is en wordt daarmee gewerkt aan het versterken van de onderste laag. Het is zaak deze voorzieningen en infrastructuur goed te beheren en te onderhouden en zo mogelijk uit te bouwen.

² Bron: Provincie Fryslân 23 april 2012 gegevens over 2010, ontleend uit Toerdata Onderzoek

Kernwoorden hiervoor zijn versterken en verbreden, dat wil zeggen de bestaande voorzieningen versterken en verbreden door bijvoorbeeld ontbrekende schakels in routenetwerken toe te voegen.

Tijdens de informatieavond op 19 september 2012 zijn veel opmerkingen en aanvullingen van de aanwezigen gemaakt over de onderste laag van de piramide, met name ten aanzien van brugbedieningstijden, bruggeld, (onderhoud en schoonmaak van) sanitaire voorzieningen en ontbrekende schakels in het routenetwerken.

De gemeente Boarnsterhim realiseert zich dat met name de huidige brugbedieningstijden en het heffen van bruggeld beperkingen (kunnen) zijn voor toeristen en recreanten. Ook dat het beweegbaar houden dan wel maken van bruggen van belang is voor de bereikbaarheid van dorpskernen. In het kader van het Fries Merenproject is tussen gemeente en provincie afgesproken de mogelijkheden te onderzoeken om tot afschaffing van bruggelden en verruiming van bedieningstijden te komen. Kansen worden gezien in het op afstand bedienen van bruggen.

Nadruk visie: middelste laag

De gemeente spant zich in om in het belang van recreatie en toerisme de onderste laag van de piramide te versterken, binnen de mogelijkheden die zij heeft. De visie legt evenwel de nadruk op het versterken van de *middelste* laag van de piramide. Dit doen we door de ontwikkellijnen per thema. De middelste laag is de laag waarmee het gebied zich qua ervaringswaarde en belevingswaarde positief kan onderscheiden, met herhalingsbezoek, verlenging van het bezoek en mond tot mond reclame tot gevolg. Door de middelste laag te versterken en de belevingswaarde te vergroten kan worden ingespeeld op trends en ontwikkelingen aan de vraagzijde.

1.6 Thema's visie

In de visie worden vier thema's gehanteerd. In de drie grondgebonden thema's is het gehele gebied van de gemeente Boarnsterhim gevat: landrecreatie, waterrecreatie en (recreatie) kernen. Het thema samenwerking is de verbindende schakel tussen de drie thema's.

Figuur 2: thema's visie recreatie en toerisme

Uiteraard kunnen de thema's niet los van elkaar gezien worden. Toeristen, vrijetijds-consumenten en recreanten willen kunnen wisselen van de ene beleving naar de andere, van landrecreatie naar waterrecreatie en vervolgens naar de gezelligheid van een kern. Voor de toerist of recreant bestaat het gemaakte onderscheid naar thema's minder. Voor de opbouw van de visie is wel voor dit onderscheid gekozen om structuur aan te brengen in de aanbodzijde. Het totale palet van het toeristisch recreatief aanbod kan daardoor beter worden afgestemd op de vraag en inspelen op veranderingen aan de vraagzijde.

1.7 Van thema's naar ontwikkellijnen

Per thema is een ontwikkellijn gekozen, waarop de komende jaren de focus ligt. Uit de ontwikkellijn volgen wenselijke en mogelijk nieuw te initiëren projecten. Lopende projecten zijn, voor zover mogelijk, geplaatst bij een ontwikkellijn. Hierdoor ontstaat overzicht over wat op verschillende niveaus al in gang is gezet en wat voor recreatie en het toerisme in het gebied belangrijk is.

Figuur 3: per thema een ontwikkellijn

De ontwikkellijnen zijn richtinggevend en bevatten een concept en zijn daarom niet gedetailleerd uitgewerkt. Beleid en regels zijn op andere niveaus voldoende aanwezig (bijlage III). De ontwikkellijnen bevatten een stip aan de horizon en dus een ambitie om daar te komen. De ontwikkellijnen hebben het doel om ondernemers en partijen te inspireren, te enthousiasmeren en ruimte te bieden aan ondernemerschap.

De ontwikkellijnen bieden mogelijkheden in te spelen op de trends en ontwikkelingen aan de vraagzijde. Dit kan op sportief en avontuurlijk vlak zijn, op het gebied van authenticiteit en echtheid en op het gebied van wellness, zorg en onthaasting. Wanneer de verwachting van de consument goed wordt bediend, wordt er kwaliteit ervaren en dus geleverd. Kwaliteit heeft te maken met de "gevoelswaarde", meer dan met luxe. De gevoelswaarde kan zitten in kleine dingen, zoals een verzorgde omgeving, een gastvrij onthaal, gratis Wi-Fi en een goede prijs-kwaliteitverhouding. Voor de ontwikkellijnen geldt dat benutting van de Friese taal het "vakantiegevoel" kan versterken, ten opzichte van de rest van Nederland.

2 Ontwikkellijnen

Door ontwikkelijnen per thema te benoemen door focus het toeristisch recreatieve aantrekkingskracht versterkt worden. De ontwikkelijnen zijn gekozen door te luisteren tijdens de inspiratie avond en door de trends en ontwikkelingen aan de vraagzijde hierin te mengen. De ontwikkelijnen bestaan uit twee woorden, waarbij voor het eerste woord vooral is gezocht naar inspirerende en prikkelende woorden als onverwacht en eigenzinnig en voor het tweede woord naar het karakter van het aanbod aan toeristen en recreanten.

2.1 Vier ontwikkelijnen

De onderstaande vier ontwikkelijnen zijn hieruit ontstaan.

Landrecreatie: Onverwacht ontdekken

Waterrecreatie: Ervaren versterken

(Recreatie)kernen: Eigenzinnig eigen

Samenwerking: Vernieuwend verbinden

2.2 Ontwikkellijn is een stip aan de horizon

Ontwikkellijnen

De ontwikkellijnen richten zich op de middelste laag van de aanbodspiramide, op het verbijzonderen en het versterken van het beleven en ervaren van de aanwezige kwaliteiten van het gebied.

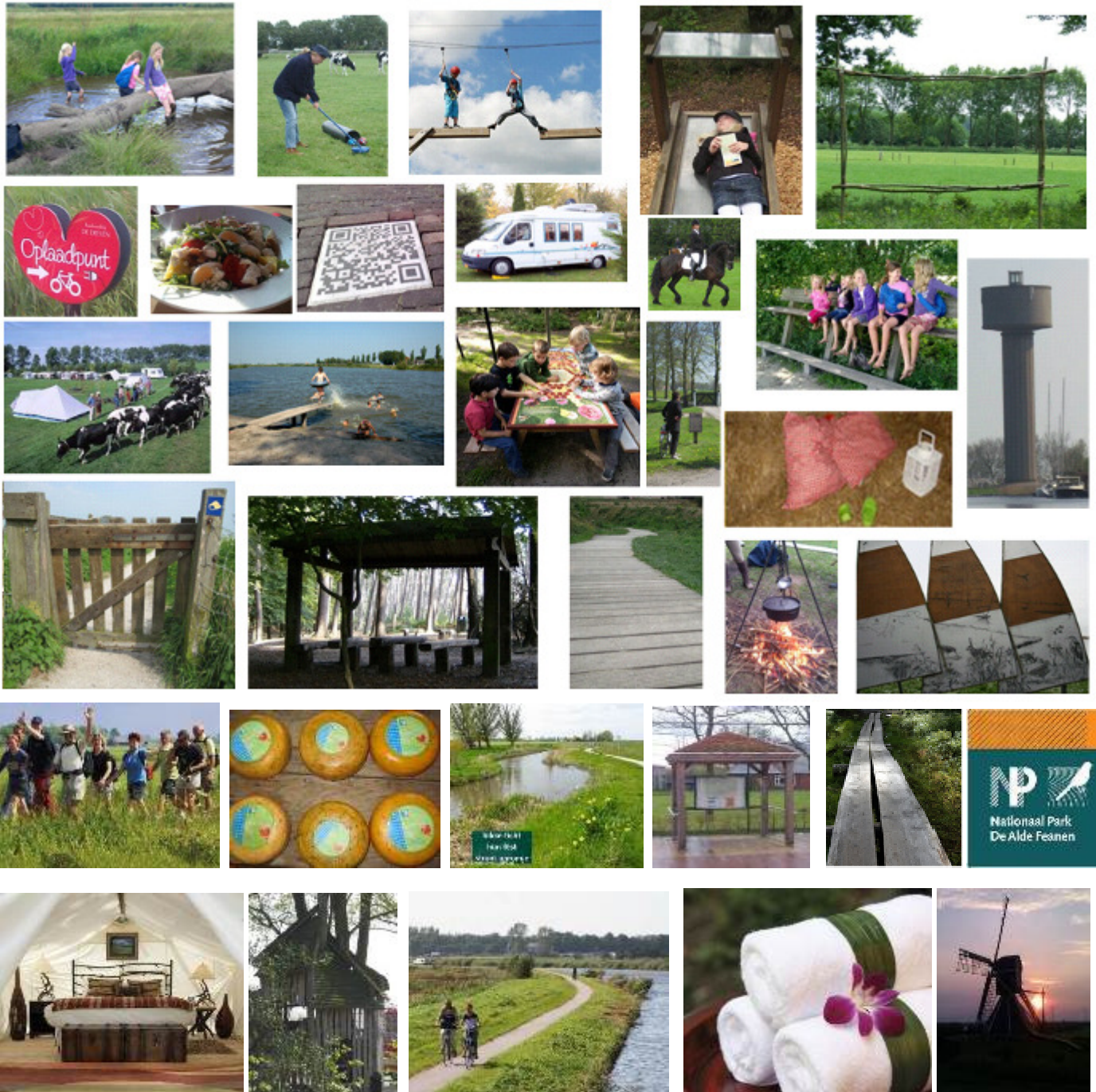
De ontwikkellijnen bevatten, zoals gezegd, een principe, een stip aan de horizon, met als doel het onderscheidend vermogen te vergroten. Anders gezegd een ambitie om naar toe te groeien. Deze is niet uitgeschreven, maar gevat in woordenwolken en sfeerbeelden. In feite zijn de ontwikkellijnen niet uitontwikkeld en bevatten ieder een eigen ontwikkelpotentie met een eigen dynamiek.

Ter verduidelijking van de woorden en beelden is per ontwikkellijn een korte toelichting van de ambitie en het concept opgenomen.

Ontwikkellijn landrecreatie

Onverwacht ontdekken

Met de ontwikkellijn **Onverwacht ontdekken** wordt ingezet op initiatieven en ontwikkelingen die van toegevoegde waarde zijn op het al aanwezige toeristisch recreatieve aanbod. Uiteraard met respect en behoud van de landschappelijke waarden en ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Oude paden, nieuwe wegen, wandel- en fietsmogelijkheden langs het water en het realiseren van ontbrekende schakels in routenetwerken vormen de basis.

Met toegevoegde waarde wordt bedoeld dat een ontwikkeling “iets extra’s” heeft, een verrassend element. Dat is niet in regels vast te leggen, het moet passend zijn in het principe van het onverwacht ontdekken, het beleven en ervaren van het landschap, zodat het landschap meer is dan alleen decor. Door kleine ingrepen kan de natuur- en landschapsbeleving worden verhoogd.

Dit kan door relatief kleinschalige ontwikkelingen met een belevingselement, zoals een QR (Quick-Response) tegel bij een bijzonder landschappelijk element of een cultuurhistorische route, pleisterplekken met een picknicktafel en een plattegrond van het fietsknooppuntnetwerk als tafelblad. Het kunnen bestaande plekken zijn waar belevingswaarde aan wordt toegevoegd, zoals een uitkijkpunt bij de pier van Terherne, zitgelegenheden bij een sluis of het realiseren van camperplaatsen met voorzieningen bij een bestaande pleisterplaats of jachthaven.

Ook ontwikkelingen zoals struin- of beleefpaden, het herkenbaar maken van historische routes en plekken, recreatieve functies bij agrarische bedrijven zoals slapen in het hooi, een hotel in een watertoren, zijn passend in de ontwikkellijn, net als kleinschalige voorzieningen voor wellness en zorg. Kleinschalige horecagelegenheden in het buitengebied, bereikbaar voor fietsers, voetgangers en watersporters kunnen een welkome aanvulling zijn op het toeristisch recreatieve aanbod. Beleven en ontdekken dient voorop te staan. Kansen hiervoor liggen in de natuurgebieden De Alde Feanen en De Deelen in de vorm van nieuwe paden en natuurgerichte activiteiten.

Bij een grote ontwikkeling, zoals de herinrichting van een gebied, dient het onverwachte ontdekken en prominente rol te spelen, met meerdere beleefelementen zoals plekjes aan het water, QR-routes, bijzondere en interactieve informatieborden en een ontwerp en architectuur toegespitst op de ontwikkellijn.

Het gebied is bekend om de watersport. Kenmerkend is het beschutte kleinschalig vaarwater, behorend tot de Friese Meren. Boarnsterhim biedt meer, zeker voor kleinschalige recreatievaartuigen zoals sloepen. Na uitvoering van de baggeropgave, is het vaarwegennetwerk tot in de haarvaten op orde.

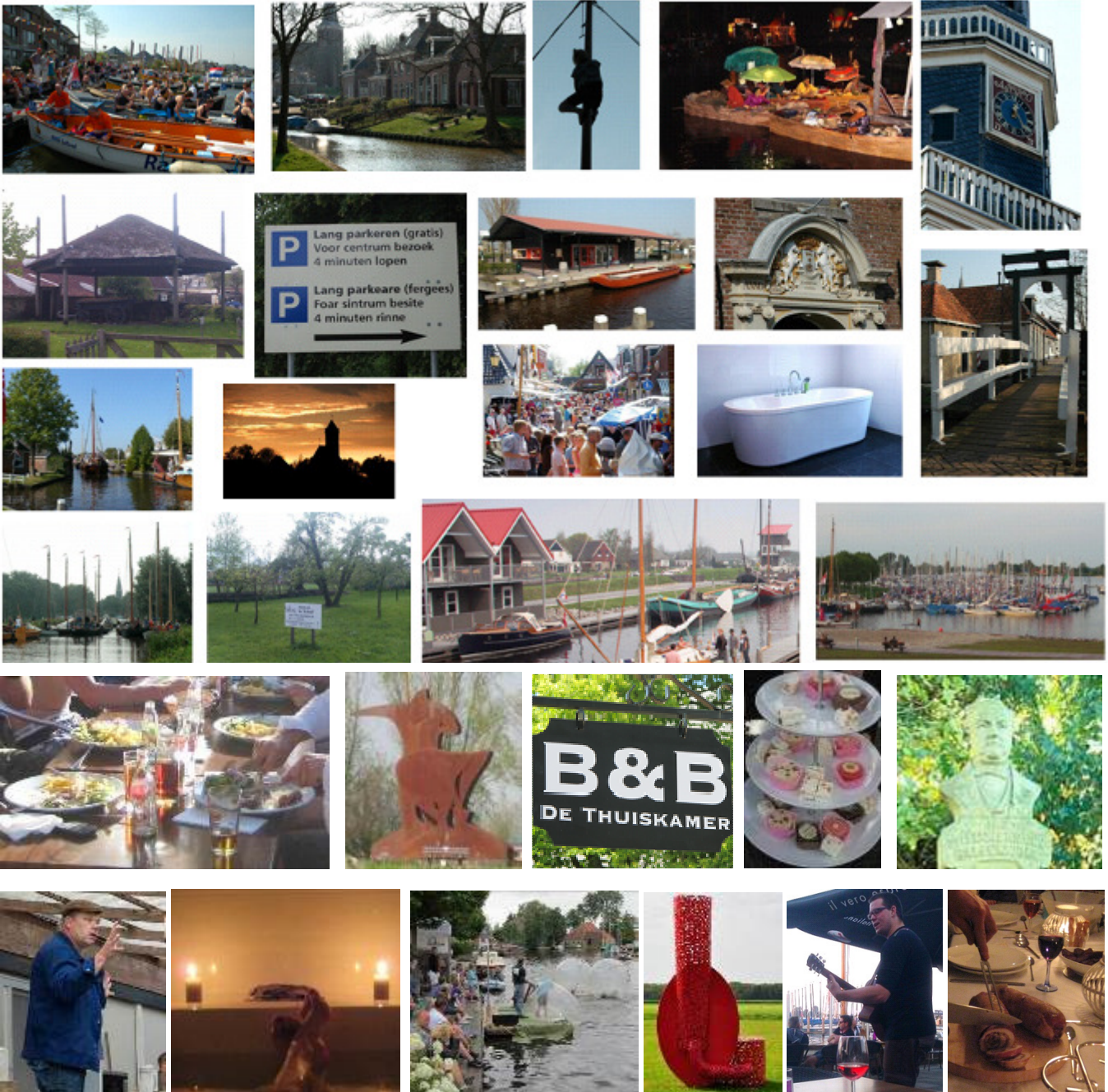
De ontwikkellijn is erop gericht het **Ervaren** te **versterken**. Met name in de aanvullende voorzieningen vinden wij dat er nog kansen te benutten zijn. Het gebied kan zich in positieve zin onderscheiden en zo voor de watersporter nog aantrekkelijker worden.

Dit door aanvullende voorzieningen en activiteiten, zoals varen bij nacht, parlevinkers, overnachten in een natuurgebied, bijvoorbeeld op een vlot, vaarapplicaties, vaarroutes en arrangementen, zoals het in de horecanota Grou omschreven "Foar de Wyn" arrangement. De voorzieningen voor de watersporters aan wal moeten optimaal zijn, van sanitair tot trailerhellingen en afvalwaterinzameling, van stroom en water tot hulp bij het aanmeren en opstappen. Een warm gastvrij onthaal moet vanzelfsprekend zijn.

Daarnaast liggen er kansen in het (door)ontwikkelen van watersportevenementen en waterspektakels, zoals de Grouster Skûtsjewike. Een slechtweer- of beter gezegd een elk-weer voorziening is een grote wens. Ten noorden van Grou is een uitermate geschikte locatie, goed bereikbaar via weg, spoor en water. Het verzorgingsgebied kan groter zijn dan het Friese Meren gebied en aansluiting kan worden gezocht bij een thema, zoals duurzaamheid, watertechnologie, wellness of (water)avontuur.

Speciale aandacht is nodig voor oeverrecreatie. Aanvullende voorzieningen voor de watersporter, zoals strandjes, zwemplekken, wandelmogelijkheden, speeltoestellen, barbecueplaatsen en zitgelegenheden, maken dat de verblijfswaarde van het gebied toeneemt. Ook kleinschalige horecagelegenheden, zoals theetuinen aan het water, kunnen een welkome aanvulling zijn.

Ontwikkellijn(recreatie)kernen Eigenzinnig eigen

De kernen van de gemeente Boarnsterhim hebben allen hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten zijn de kracht en worden gevormd door de inwoners, de ontstaansgeschiedenis, de cultuurhistorie, de authenticiteit en de evenementen. Kortom, elk dorp is **Eigenzinnig eigen**.

Per kern is de sfeer en identiteit verschillend, elke kern heeft zijn eigen aard, schaal en kwaliteit. Ontwikkelingen en initiatieven dienen deze te versterken. Nieuwbouw of verbouw dient met zorg voor de aard, schaal en eigenheid van een kern tot stand te komen en deze aan te vullen.

Met name op het gebied van accommodaties, horeca en activiteiten kunnen kernen zich onderscheiden. Daarbij wordt onder meer gedacht aan bijzondere overnachtingsmogelijkheden, kwalitatieve en onderscheidende horecagelegenheden, streekmarkten met lokale producten, straatmuzikanten of orkestjes tijdens koopavonden of koopzondagen, verhalenvertellers in het zomerseizoen, dorpsroutes en schatzoektochten met GPS of smart phoneapplicaties.

Kunst en cultuur in en rond de kernen beleven, kan verder worden ingevuld door een verbinding met de ontwikkellijnen "onverwacht ontdekken" en "ervaren versterken". Bijvoorbeeld door kunstroutes over land en water, in de vorm van arrangementen of evenementen.

Bij beleven en ervaren hoort ook proeven en culinair genieten. Lokale streekmarkten sluiten aan bij het proeven en beleven van de authenticiteit. De Grouster Skûtsjewike en Proef Grou kunnen uitgroeien worden tot één van de trekkers van het noorden. Seizoenverlenging door arrangementen en slechtweeractiviteiten zoals een kookclinic met lokale producten.

Het ervaren van gastvrijheid dient voorop te staan, een programma om voor en door ondernemers hier verder invulling aan te geven is zeer wenselijk. Gezelligheid, geborgenheid en menselijke aandacht zijn hierin belangrijk.

Ook kunnen kernen inspelen op trends en ontwikkelingen zoals zorg en wellness, met kleinschalige ontwikkelingen of zelfs een grootschalige elk-weervoorziening voor meerdere doelgroepen, gericht op een of meerdere ontwikkellijnen. Kernen kunnen hun eigenheid benadrukken door een duidelijk profiel of thema.

Ontwikkellijn: Samenwerking Vernieuwend verbinden

De rode draad en de kern van het behalen van de ambities gelegen in de ontwikkellijnen is, in onze ogen, samenwerking in de breedste zin van het woord. Samenwerking tussen Provincie, gemeentes, belangenorganisaties, onderwijs en vooral met en tussen ondernemers onderling. De gemeente kan hierin makelen en schakelen. De uitdaging ligt met name in het veld.

Sleutel is het betreden van nieuwe wegen, van elkaar leren en met elkaar de schouders er onder zetten, netwerken en out of the box denken, ideeën omzetten naar uitvoerbare projecten, ofwel **Vernieuwend verbinden**.

Dit kan op het gebied van regiopromotie, informatievoorziening, gastvrijheid, seizoenverlenging, een welkomstgeschenk, kortingsbonnen, arrangementen, evenementen, een evenementenkalender, maar ook op het gebied van een gezellige en verzorgde uitstraling van het winkelgebied door bijvoorbeeld bloembakken te plaatsen.

Enthousiaste mensen en partijen kunnen samen veel bereiken. Eén plus één kan drie worden. Zolang een slechtweer/elk-weer voorziening nog niet gerealiseerd is, kan voor gasten ook een slechtweerpakket worden samengesteld met bestaande voorzieningen, bezienswaardigheden, musea en activiteiten. Er is in het gebied al veel aanwezig, zij het op kleine schaal. Gerichte promotie en het onder de aandacht brengen van de schatten van het gebied is van belang.

Van elkaar leren en een gezamenlijke opvatting over gastvrijheid ontwikkelen en bijvoorbeeld het instellen van een prijs voor de meest gastvrije ondernemer of medewerker van het seizoen kan een eerste stap zijn in het invulling geven van deze ontwikkellijn.

3. Visie verwezenlijken

In de visie is tot nu toe weergegeven, in beelden en woorden, wat per ontwikkellijn de beoogde ontwikkelrichting is. Er moeten vervolgens stappen worden gezet om het toekomstbeeld te realiseren.

3.1 Rol gemeente, ondernemers en andere partijen

De ontwikkellijnen hebben de intentie ondernemers en partijen in positieve zin te prikkelen en uit te nodigen. De ontwikkellijnen moeten in de praktijk worden ingevuld en zo een impuls vormen voor het toeristische recreatieve aanbod, met de nadruk op proeven, beleven en ervaren. De betrokken partijen moeten daarbij samen de schouders eronder zetten, ieder vanuit eigen kracht, deskundigheid en rol om zo initiatieven naar een hoger niveau te tillen. Ontwikkelingen en initiatieven dienen met name door de markt te worden geïnitieerd.

De gemeente vervult een faciliterende en ondersteunende rol. Zowel op beleidsniveau in contacten tussen Provincie, Stadsregio, Plattelandsprojecten en andere gemeenten, als op uitvoerend niveau bij de voorbereiding en uitvoering van projecten. In de ambtelijke organisatie is één aanspreekpunt voor toeristische en recreatieve ondernemers, zodat initiatieven door de ambtelijke organisatie worden begeleid. De gemeente stimuleert en ondersteunt op deze wijze initiatieven door menskracht.

De gemeente Boarnsterhim bestaat nog een korte periode en de financiële situatie maakt dat stimuleringsmaatregelen op financieel gebied nauwelijks mogelijk zijn. De afweging die de nieuwe gemeenten hierin zullen maken zijn op dit moment nog niet bekend. De visie biedt de nieuwe gemeenten een richting om keuzes te maken.

3.2 Slim kiezen

De projecten in de projectenbak zijn een opsomming van de bij de gemeente bekende lopende en wenselijke projecten. Deze lijst per ontwikkellijn is aangevuld met lopende en wenselijke projecten vanuit het veld. Vervolgens is het zaak om uit deze projecten en vanuit de markt aan te dragen nieuwe projecten “slim te kiezen”. Daarvoor zijn een aantal spelregels opgesteld. Dit betekent niet dat een plan dat niet voldoet aan de spelregels geen kans van slagen heeft, wel dat de focus allereerst op andere plannen is gevestigd. Slim kiezen is noodzakelijk omdat spaarzaam met energie, tijd en middelen omgegaan moet worden. Het is daarom een kwestie van prioriteiten stellen. Daarin kunnen het beste keuzes op basis van de spelregels worden gemaakt om de kans van slagen te vergroten.

Spelregels initiatief/project tot speerpunt:

1. past binnen één of meer ontwikkellijnen
2. wordt gedragen door energie/dynamiek uit meerdere velden
3. is zoveel mogelijk passend in bestaande regelgeving
4. financiële middelen zijn (in potentie) aanwezig

3.3 Organisatie

De volgende stap naar de uitvoering van de ambitie van de vier ontwikkellijnen is het aanwijzen van projecten als speerpunten en het benoemen dan wel zoeken van trekkers of koplopers. Speerpunten om tijd en energie in te steken en koplopers om deze tijd en energie te leveren.

Samenwerking is daarbij de sleutel tot succes. Netwerkvondens, werkgroepen, denktanksessies, een toeristisch recreatief platform zijn middelen om te verbinden, om levendige en actieve samenwerkingsverbanden te creëren, coalities te maken en projecten uit te voeren. Zoals gezegd neemt de gemeente een stimulerende en faciliterende rol in. De gemeente Boarnsterhim treedt niet op als uitvoerder van nieuwe projecten.

Rol gemeente :

- borgen visie bij provincie, regionale samenwerkingsverbanden, gemeenten
- borgen visie bij gemeentelijke bevoegdheden en projecten
- concentreren op bestaande routenetwerken en ontbrekende schakels
- basisvoorzieningen en infrastructuur op peil krijgen en houden
- focus op accommodaties en verblijfsmogelijkheden met meerwaarde, passend in ontwikkellijn(nen)
- instellen gemeentelijk aanspreekpunt/ aanjaagteam

Het toeristische en recreatieve veld wordt in deze visie uitgenodigd en gestimuleerd om met nieuwe, creatieve en eigenzinnige plannen te komen, passend in de ontwikkellijnen en versterkend voor de bestaande kwaliteiten van het gebied, de bovenste laag van de aanbodspiramide.

Om de samenwerking tussen gemeente, ondernemers en andere partijen te verbinden, projecten te kiezen en speerpunten en koplopers te benoemen, wordt voorgesteld om integrale werkgroepen in te stellen. Dit is een verdiepingsslag van de visie om lopende projecten onderling te verbinden en de samenhang tussen projecten en daarmee de ontwikkellijnen te versterken.

3.4 Praktische vervolgstappen

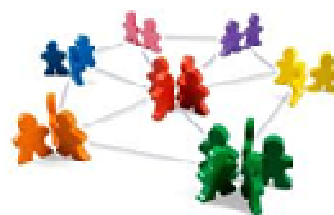
In de visie zijn voor de verschillende thema's de ontwikkellijnen verwoord en verbeeld. Wanneer deze goed worden ingevuld kan een impuls worden gegeven aan het toeristisch recreatieve aanbod van het gebied, waardoor de huidige positie van Boarnsterhim behouden en versterkt wordt. Dit betekent een stimulans voor de werkgelegenheid, de economie en de bevordert het welzijn van de eigen inwoners.

Tijdens de inspraakavond op 19 september 2012 is de projectenbak aangevuld met lopende en wenselijk projecten vanuit het veld. Aansluitend zullen keuzes gemaakt moeten worden, aan de hand van de spelregels, om projecten te selecteren waar de komende periode tijd en energie in gestoken wordt en waar financiële middelen beschikbaar voor zijn of voor worden gezocht.

De intentie van de gemeente is om hier in samenwerking met het veld mee aan de slag te gaan, in werkgroepen. De gemeente faciliteert en start de werkgroepen (mee) op. Hierna kan in gezamenlijkheid een uitvoeringsprogramma worden opgesteld. De planning is om dit programma voor de zomer van 2013 gereed te hebben.

De vervolgstappen zijn:

1. Vaststelling Visie recreatie en Toerisme door gemeenteraad	december 2012
2. Formeren werkgroepen	januari 2013
3. Opstellen uitvoeringsprogramma (projecten selectie – koplopers)	februari – april 2013
4. Opstellen uitvoeringsprogramma	mei – juni 2013

4. Projectenbak

Ontwikkellijn landrecreatie: <i>Onverwacht Ontdekken</i>			
Lopend(L)	Projecten	Actoren	Koplopers
Wenselijk (W)			
L	Wandelpadenplan (wandelroutenetwerk)	Stadsregio	
L	Fietspad Leeuwarden-Warten (via aquaduct Langdeel)	Gemeente Leeuwarden, gemeente Boarnsterhim	
L	Fietspad langs de Swette (Heechhout)	Omliggende gemeenten	
W	Recreatieve voorziening Jirnsum	Gemeente, dorpsbelang , ondernemers	
L	Grou Noord	Gemeente, Provincie	
L	Brug & sluisbediening, bruggelden	Provincie & gemeente	
W	Fietsverbinding Fjurlanswei – Heerenveen (door De Deelen)	Gemeente Boarnsterhim & Heerenveen	
W	Camperplekken	Gemeente, ondernemers	
L	De Deelen ten zuiden van Aldeboarn	Ondernemers, partijen	
L	Recreatieve ontwikkeling Oude Schouw	Ontwikkelaar	
W	Routes versterken en promoten (bijv. Jabikspaad)	Provincie, gemeenten, regio	
W	Zwemplekken / strand (Kleine Burd , De Syl)	Gemeente, Fries merenproject (FMP), Dorpsbelang	
L	Herinrichting Swette de Burd	Dienst landelijk Gebied (DLG), gemeente, Wetterskip	
W	Slechtweervoorziening in gemeente	Ontwikkelaar	
W	Pleisterplekken / rustplekken	Gemeente, dorpsbelangen, e.a.	
L	Wandelpad Raerd (routenetwerk)	Dorpsbelang	
W	Fietspad Fonejacht (ontbrekende schakel, rustplek)	gemeente, Plattelandsprojecten (PLP), Stadsregio	
L	Minicampings Terherne (2x)	Ondernemers	
W	Recreatieve voorzieningen concentreren langs Staande Mastroute	Gemeente en ontwikkelaars	
W	Nationaal Park de Alde Feanen samenwerkingsverband met ondernemers	Nationaal Park en ondernemers	
W	Akkrum met Terherne verbinden via pad langs Meineslout	Gemeente, Provincie	
W	Fietspont bij Pean herstellen voor aantrekkelijkere route	Gemeente, Provincie	
W	Pontje Sneekerhof (Tersoolstersyl / Terherne	Ondernemers	
L	Golfbaan Goattum ten zuiden van Grou	Ontwikkelaar	
W	Recreatieve ontwikkeling N-W Wergea	Ontwikkelaars	

Ontwikkellijn waterrecreatie: *Ervaren Versterken*

Lopend(L) Wenselijk (W)	Projecten	Actoren	Koplopers
L	Sanitair Waterfront Grou	Fries Merenproject (FMP), gemeente	
L	Moderniseren haven GWS	Vereniging Grouwster Watersport	
L	Zeilcentrum Grou	Stichting Zeilcentrum	
L	Baggerdepot Trije Hus	Provincie en gemeente	
L	Onderhoud oevers en kades	Gemeente, provincie, Wetterskip	
L	Baggeren watergangen (tot in de haarvaten)	Gemeente, provincie, Wetterskip	
L	Herinrichting Suderburd	Dienst Landelijk Gebied (DLG), gemeente, Wetterskip	
L	Marrekrite (voorzieningen, promotie, afval)	Marrekrite	
W	Recreatieve voorzieningen langs Staande Mastroute	Gemeente en ontwikkelaars	
W	Webcams op water	Ondernemers	
W	Cursus Gastvrijheid havenmeesters	Gemeente	
L	Vuilwaterinname	Gemeente, Fries Merenproject (FMP)	
L	VVV / Toeristische informatiepunten dorpen	VVV/TIF, gemeente	
W	Renovatie interieur sanitaire voorzieningen Aldeboarn, Akkrum, Warten	(herindelings)gemeenten	
W	Zwemplekken/ Strand (De kleine Burd, De Syl)	Gemeente, Fries Merenproject (FMP), Dorpsbelangen	
L	Uitbreiding jachthaven Wergea	Wergeaster Wettersport Feriening	
L	Eiland Staatsbosbeheer bij Terherne	Staatsbosbeheer, ontwikkelaar	
W	Faciliteiten voor oudere/ minder valide watersporters	FMP, gemeente, ondernemers	
W	Strand / speelvoorzieningen / Openbare barbecue voorzieningen	Gemeente, Fries Merenproject (FMP), ondernemers	
W	Wetterbus	Ondernemers, Provincie, gemeente Smallingerland	

Ontwikkellijn (recreatie)kernen: *Eigenzinnig eigen*

Lopend(L) Wenselijk (W)	Projecten	Actoren	Koplopers
W	Wandelpromenade Grou (verbinding Waterfront-Hoofdstraat)	Fries Merenproject (FMP), gemeente, ondernemers	
L	Recreatiepark "Sjerp de Vries" Kupersleantsje Terherne	Ontwikkelaar	
L	Recreatiewoningen camping Oan 'e Poel Terherne	Ontwikkelaar	
W	Ontwikkeling watertoren Nes en omliggend terrein	Ontwikkelaar, gemeente, Dienst Landelijk Gebied (DLG)	
L	Herinrichting Jachthaven Syl Terherne	Ondernemer, gemeente	
L	Herontwikkeling Leemburg Terherne	Ondernemer, gemeente	
W	Recreatieve ontwikkeling Noordwest Wergea	Ontwikkelaars	
L	Parkeervoorzieningen (Grou / Terherne)	Gemeente, dorpsbelang, ondernemersvereniging	
W/L	Winkelopeningstijden (zondag)	Ondernemers	
L	VVV / Toeristische informatiepunten dorpen	VVV/TIF, gemeente	
L	Gebiedsontwikkeling Tusken de Marren Akkrum	Ontwikkelaar	
W	Recreatiepark ten zuiden van Warten	Ontwikkelaar	
W	VVV Akkrum (leegstaand gebouw)	Gemeente, ondernemers	
Afgerond	Muziektent en sanitaire voorziening Grou	Stichting Muziektent, gemeente	
L	Trekkershutten Poppenwier	Ondernemer	
L	Bed & Brochje regeling bestemmingsplan Jirnsum	Gemeente	
L	Uitbreiding jachthaven Wergea	Wergeaster Wettersport Feriening	
L	Uitbreiding jachthaven RFU Jirnsum. Ondernemer wil de poort van Jirnsum voor de watersportpassant zijn	Ondernemer, gemeente	
W	Nationaal Park "De Alde Feanen" zoekt ondernemer Boarnsterhim -> extra poort NP.	Nationaal Park, ondernemers	
W	Bezoekerscentrum Rijkswaterstaat bij provinciale sluis Terherne. Sluis gebied toegankelijk maken voor kijkers.	Dorpsbelang, Provincie, Ondernemersvereniging, Rijkswaterstaat en gemeente	
W	Ontwikkelingen Warten (fietsverhuur, sloepverhuur, aanlegplaatsen, camping)	Ondernemers, gemeente	
W	Passantenplaatsen en sanitaire voorziening in Terherne	Dorpsbelang, Ondernemersvereniging, gemeente	

Ontwikkellijn samenwerking: Vernieuwend verbinden

Lopend(L)	Projecten	Initiatief	Koplopers
Wenselijk (W)			
W	Gastvrijheid (Pilot Gastvrij Grou)	Bussiness Club Grou (BCG), Gemeente, Provincie (o.a. havenmeesters en brugwachters)	
W	Centrale website R&T dorpen/Boarnsterhim/gebied	Regiomarketing gezamenlijk oppakken	
W/L	Ontwikkeling evenementen (Proef Grou / Grouster Skutsjewike, Zeilweek)	Ondernemers(verenigingen)	
W	Ontwikkeling arrangementen	Ondernemers,VVV/ TIF	
W	Recreatieve bedrijven (nieuw, aanvulling op aanbod)	Ontwikkelaars	
L	Toeristische informatiepunten in dorpen	VVV/TIF, gemeente	
W	Renovatie interieur sanitaire voorzieningen Aldeboarn, Akkrum, Warten	(herindelings)gemeente	
W	Social Media benutten	Ondernemers	
W	Gratis Wifi	Gemeente, ondernemers	
W	Aanjagen beleid R&T Leeuwarden	Gemeente	
W	Toeristisch Platform	VVV/TIF, ondernemers	
W	Toeristisch recreatieve denktank	Ondernemers, gemeente	
W	Cursus "Social Media" ondernemers	Koninklijke Horeca Noord Nederland (KHNN), gemeente , ondernemersverenigingen,.	
W	Fietsroute de 8 van Grou aanpassen in Wergea	Gemeente en andere partijen	
W	Kaarten ontwikkelen met fietsroutes, bezienswaardigheden en horeca	VVV/TIF, gemeente	
W	Sloepentochten en arrangementen (overnachtingen)	Ondernemers, VVV/TIF	
W	Samenwerking van het bedrijfsleven bij horeca met musea	Ondernemers, musea	
W	Samenwerkingsverbanden met vergelijkbare toeristische regio -> elkaar inspireren	Ondernemers, Gemeentes, Regio	
W	Visie verbinden met ruimtelijk economische agenda's omliggende gemeenten	Gemeenten	
W	Gebied verbinden met Friese Wouden – Het Veen	Gemeenten, Provincie	
W	Gastvrijheid = koffie en thee op zondagen in kleine kernen	Dorpsbelangen, ondernemers	
W	Gastvrijheid = welkomstpakket voor toeristen	Dorpsbelangen, ondernemersverenigingen	

Bijlagen in bijlageboek

Bijlage I	Input Inspiratieavond 6 februari 2012
Bijlage II	Input thema-avond gemeenteraad 29 mei 2012
Bijlage III	Informatieavond concept visie Recreatie en Toerisme 19-09-2012
Bijlage IV	Geldend beleid
Bijlage V	Trends en ontwikkelingen
Bijlage VI	Cijfers Recreatie en Toerisme

Met dank aan: Rijkswaterstaat
Buro Kloeg